

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна**  
**Факультет психології**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ  
З НАГОДИ 50-РІЧЧЯ ВІД ПОЧАТКУ ПІДГОТОВКИ  
ПСИХОЛОГІВ У ХАРКІВСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ**

**08-09 грудня 2022 року**



**Харків – 2022**

***Редакційна колегія:***

**Крейдун Н. П.**, кандидат психологічних наук, доцент, декан факультету психології.

**Наливайко О. О.**, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, заступник декана факультету психології з наукової роботи.

Всеукраїнська науково-практична конференція з нагоди 50-річчя від початку підготовки психологів у Харківському Університеті : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 08-09 грудня 2022 р. / за заг. ред. О. О. Наливайко, Н. П. Крейдун. Харків, 2022. 340 с.

***Редакція не несе відповідальності за авторський стиль праць,  
опублікованих у збірнику***

© Колектив авторів, 2022

© Факультет психології ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2022

## ЗМІСТ

<b>Артюх Е., Павленко Г.</b> Розуміння особистості сучасними дослідниками України .....	3
<b>Базика Є. Л.</b> Проблематика підготовки фахівців-психологів в зв'язку з вимогами сучасних реалій .....	7
<b>Бахвалова А. В.</b> Зв'язок задоволеності кар'єрою із мотивацією, індивідуальними та професійними якостями .....	12
<b>Бобошко М., Грисенко Н.</b> Особливості організації дистанційного навчання студентів-психологів .....	16
<b>Богдан Ж. Б., Ляшенко Б. Ю.</b> Теоретичні засади трансформації ціннісної сфери особистості в умовах соціальних потрясінь .....	22
<b>Боснюк В. Ф.</b> Суб'єктивне благополуччя як універсальний індикатор позитивного психологічного функціонування особистості .....	27
<b>Булайтіс А. В.</b> Психотравматизація рятувальників під час виконання професійних обов'язків в умовах війни .....	32
<b>Ваганова Н. А.</b> Розвиток творчого потенціалу особистості дитини в процесі розвивальної взаємодії .....	37
<b>Вірна Ж. П.</b> Ідентичність як ресурс соціальної психіки людини ..	42
<b>Гарькавець С. О.</b> До проблеми образи та прощення .....	47
<b>Гімаєва Ю. А., Малофейкіна К. О.</b> Професійна ідентичність студентів різних фахів .....	52
<b>Гуляєва О. В., Милославська О. В., Богдановський С. О.</b> Мотивація навчальної діяльності студентів з інвалідністю в інклюзивному освітньому середовищі .....	58
<b>Дафна Максимов (Шарон).</b> Терапія військової травми для дітей та молоді за допомогою ляльки-тропоїда-Nibuki .....	63
<b>Зотова Л. М., Харченко А. О., Наливайко Н. А.</b> Психологічні особливості ціннісних орієнтацій підлітків з ігровою залежністю ...	69
<b>Зуєв І. О.</b> Пам'ять і особистісна позиція учня .....	73
<b>Іванова О. Ф.</b> Травматична пам'ять і особистість .....	78
<b>Клименко І. В.</b> Формування уявлень про професійний імідж у процесі підготовки фахівців-психологів .....	82
<b>Коваленко А., Грищук Е., Рогаль Н., Баранаскіне І.</b> Психологічне благополуччя студентів, що навчаються за дистанційною формою навчання .....	87
<b>Кравцова М. В., Друганова О. М.</b> З досвіду обговорення труднощів у навчанні зі здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна .....	93
<b>Кривич А. В.</b> Концептуальна модель взаємозв'язків вимог-ресурсів роботи із залученості до роботи та вигорянні на різних етапах кар'єри .....	99

<b>Кривоконь Н. І., Москаленко В. В.</b> Розвиток ідентичності волонтерів як умова підтримки їх соціальної активності: постановка проблеми .....	104
<b>Кудрявцева Т. О., Пахомова А. В., Абідова Т. С.</b> Проектна діяльність як засіб оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах сьогодення .....	109
<b>Кузнєцов М. А.</b> Емоційна пам'ять у структурі суб'єктивної картини бою .....	114
<b>Кузьменко А. О.</b> Акмеологічний підхід як найефективніший сучасний філософсько-педагогічний підхід у процесі професійної підготовки докторів філософії.....	121
<b>Кузьмін В. В., Стадник А. Г., Іванов Є. Р.</b> Психологія розвитку професійної кар'єри студентів із сирітським дитинством у закладах вищої освіти .....	125
<b>Лісеная А. М., Лісеній Є. В.</b> Подолання сімейного стресу у воєнний час .....	130
<b>Маєвська Н. А., Сьоміна А. О.</b> «Сильні риси» та акцентуації характеру студентів .....	135
<b>Марусинець М., Гуд Г., Чегі Тіберій.</b> Дуальна форма навчання в структурі професійної підготовки психологів .....	141
<b>Мельник Г. Б., Семчук А., Наливайко О. О.</b> Цифрові додатки у навчанні .....	146
<b>Милославська О. В., Гуляєва О. В.</b> Психологічна адаптація студентів до навчання в умовах воєнного стану .....	151
<b>Мозговий В. І.</b> Техніки психологічного впливу під час заходів декомпресії з військовослужбовцями Держспецтрансслужби .....	156
<b>Моляко В. О.</b> Проблеми творчості в екстремальних умовах .....	160
<b>Найдьонов М. Найдьонова Л., Григоровська Л.</b> Груп-рефлексія великих спільнот: протистоїмо відтворенню в масовій свідомості стереотипів тоталітарної приналежності .....	166
<b>Найдьонова Л., Найдьонов М.</b> Травмаінформованість VS вітальність у дискурсі опанування викликів війни .....	173
<b>Наливайко Н. А., Наливайко О. О., Харченко А. О., Мкртічян О. А.</b> Нормативно-правове забезпечення освіти у КНР.....	179
<b>Олефір В. О., Котенко С.</b> Психометричні властивості шкали психологічного капіталу-12 у студентському контексті .....	184
<b>Останіна В. С., Наливайко О. О.</b> Веб-квести в освітньому процесі.....	192
<b>Павленко Г. В.</b> Почуття когерентності як психологічний ресурс волонтерів .....	198
<b>Резніченко М. І.</b> Взаємовплив деструктивних міжособистісних конфліктів на рівень стресостійкості .....	202

<b>Рогаль Н. І., Синельников Р. Ю.</b> Психологічні особливості адаптації в умовах війни .....	207
<b>Романенко А. В.</b> Пам'ять та її особливості .....	212
<b>Ронжес О.</b> Цифровий соціально-творчий проект як адаптація до викликів сучасності .....	217
<b>Руда С. Д., Наливайко О. О.</b> Сторітелінг у вивченні іноземних мов.....	223
<b>Самойлова В.</b> Пам'ять та особистість .....	230
<b>Сиволицька Л., Нуралієва Л., Наливайко О.</b> Фактори самореалізації особистості: мотивація успіху та відбиток невдач.....	234
<b>Скворчевська Є. Л., Котелевець К. С.</b> До проблеми вивчення гендерних відмінностей у прагненні до лідерства .....	239
<b>Сорока А. В., Вороніна В.</b> Взаємозв'язок типу акцентуації з тривожністю у студентів під час воєнного часу .....	244
<b>Соснюк О., Остапенко І.</b> Інноваційний потенціал вербального медіаконтенту: варіанти використання у тренінговій практиці .....	248
<b>Супонєва Л. В., Плохих В. В.</b> Психологічні захисти у процесах саморегуляції студентів в умовах пандемії .....	253
<b>Тиха А. Ю., Наливайко О. О.</b> Цифрові засоби гейміфікації навчання .....	259
<b>Узун С., Крикун А., Наливайко О.</b> Поєднання аудиторних та цифрових технологій у навчанні .....	264
<b>Федорчук В. М., Федорчук В. В.</b> Психологічні ресурси особистості в умовах війни .....	270
<b>Хмильніна Т., Маєвська Н.</b> Мотиваційна сфера студентів з різним ставленням до трудової міграції .....	275
<b>Чайкіна Н. О.</b> Методологічні засади і методи психологічної профілактики, реабілітації і психокорекції особистості потерпілого .....	281
<b>Чекотило М. А., Севост'янов П. О.</b> Особливості взаємовідносин батьків з дітьми молодшого шкільного віку в ситуації внутрішнього переміщення .....	287
<b>Чжан Вей.</b> Можливості для розвитку вокальних здібностей здобувачів у ЗВО КНР .....	293
<b>Шило А., Наливайко О.</b> Метод сторітеллінгу у вивченні англійської мови .....	295
<b>Aleysia J. Archibeque, Yesenia Cruz-Carrillo, Brady N. McClaskey, Lenore Otero-Strong, Claire I. Groves, &amp; Eric S. Cerino.</b> COVID-19-Related Worries and Positive Experiences are Associated with Memory Function in Older Adults: The Moderating Role of Social Support .....	302

<b>April Vollmer, Rachel Dominguez, Chloe Horowitz, Dejah Yansen, &amp; Nora Dunbar.</b> Hot or Not: The Effects of Race, Sexism, Gender, and Provocativeness on Perceptions of Women's Competency in the Workplace .....	307
<b>Rosen M.</b> Development of Personality in the Flow of Childhood .....	314
<b>Tsybaniuk T., Kraiova O.</b> How Technologies Affect Education .....	325
<b>Yandola K.</b> Non-formal Education as a Tool of Soft-skills Development .....	332

**Кудрявцева Тетяна**

кандидат педагогічних наук

ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет»

Харків, Україна

[t.kudryavceva@khimu.edu.ua](mailto:t.kudryavceva@khimu.edu.ua);

ORCID 0000-0001-6817-2202

**Пахомова Аліна**

кандидат медичних наук

ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет»

Харків, Україна

[a.pahomova@khimu.edu.ua](mailto:a.pahomova@khimu.edu.ua)

0000-0002-7860-3122

**Абідова Тетяна**

Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету

Харків, Україна

## ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

***Анотація.** На часі гостро стоїть питання підготовки майбутніх лікарів нової формації, які відповідають сучасним вимогам і будуть конкурентоспроможними на вітчизняному та світовому ринках праці. В умовах дистанційного та змішаного навчання майбутніх фахівців є потреба оптимізації освітнього процесу. Застосування проєктної діяльності в професійній підготовці майбутніх лікарів дозволяє підвищити мотивацію до навчання, розвинути загальні компетентності, у тому числі дослідницьку та комунікаційну, сформувані спеціальні (фахові) компетентності.*

***Ключові слова:** індивідуальний і груповий проєкти, майбутні лікарі, дистанційне навчання, дослідницька компетентність.*

***Abstract.** The issue of training future doctors of the new formation is acute which meet modern requirements and will be competitive on the domestic and global labor markets. In the conditions of distance and mixed training of future specialists, there is a need to optimize the educational process. The use of project activities in the professional training of future doctors allows to increase the motivation to study, to*

*develop general competences, including research and communication, to form special (professional) competences.*

**Key words:** *individual and group projects, future doctors, distance learning, research competence.*

Сьогоднішня обумовлює нові виклики сучасній освіті в Україні, у тому числі професійній підготовці медичних і фармацевтичних фахівців. Очікування суспільства щодо якості підготовки цих фахівців не змінилися, а, навіть збільшилися. Це пов'язано, у першу чергу з тим, що саме представники цих професій мають бути конкурентоспроможними не тільки в європейському та світовому освітніх просторах, а й захищеними та мобільними на внутрішньому й зовнішньому ринках праці. Отже, висувуються нові вимоги як до викладачів, які здійснюють фахову підготовку кадрів, так і до менеджменту освітнього процесу, і до самих здобувачів освіти.

Надбання сучасної науки, розвиток інноваційних технологій, принципи доказової медицини, новітні лікувально-діагностичні методи, сучасні фармацевтичні розробки, результати клінічних досліджень мають відображатися в змісті професійної підготовки майбутніх фахівців.

Предметом нашого дослідження є проектна діяльність як засіб оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах сьогодення. Зазначимо, що забезпеченню якісної професійної підготовки майбутніх лікарів і фармацевтів сприяє впровадження в освітній процес закладів вищої освіти інноваційних методів і методик викладання, які, безумовно, не тільки оптимізують процес навчання, а й підвищать внутрішню мотивацію здобувачів освіти до навчання.

Теоретичний аналіз наукових джерел з означеної проблеми дозволив визначити метод проектів як засіб оптимізації навчання, оскільки він зумовлює особистісноорієнтовану взаємодію, спрямований на розвиток комунікативної компетентності, формує стійку мотивацію до навчальної діяльності, розвиває дослідницькі та інтелектуальні здібності, креативність мислення та самостійність [1, с.142]. Цінністю проектною діяльністю є опора на особистий

досвід здобувачів освіти, що розвиває соціалізацію і сприяє самореалізації та самовдосконаленню [2, с. 65-66].

Науково-педагогічні працівники кафедри фундаментальних загальнонаукових дисциплін ПВНЗ «Харківський міжнародний медичний університет» провели дослідження, результати якого свідчать, що майбутні лікарі прагнуть до виконання дослідницьких проєктів, причому, надають перевагу саме міждисциплінарним дослідженням. Отже, розроблено низку міждисциплінарних пошуково-дослідних проєктів, серед яких виокремлюємо «Мультифакторний синдром сухого ока». Зроблено опис проєкту, розподілено ролі між здобувачами освіти, керівниками, призначено загального керівника.

Робота над студентським проєктом здійснювалася поетапно (визначено три етапи: діагностико-прогностичний, діяльнісний, заключний). На першому етапі сформульовано тему, мету та завдання, складено план виконання проєкту, підбрано наукову літературу та інформаційні джерела, актуалізовано опорні знання з фундаментальних дисциплін («Анатомія людини», «Фізіологія», «Патоморфологія», «Медична хімія», «Біологічна хімія», «Медична та біологічна фізика», «Фармакологія» тощо). На другому етапі проведено опитування й анкетування пацієнтів, аналіз і статистична обробка результатів, виявлено кореляції, можливі закономірності. На підставі отриманих даних розроблено рекомендації та алгоритм профілактичних дій (запропоновано вирішення проблеми у вигляді інноваційних рішень і нових засобів для зволоження поверхні ока, а саме: розробка мобільних додатків (для оцінювання частоти миготливих рухів, стану сльозової плівки, коректності розташування користувача перед монітором тощо). На третьому етапі сформульовано висновки, оформлено, презентовано, обговорено матеріали проєкту, здійснено рефлексію. За результатами проєкту організовано воркшоп, на якому студентів-виконавці навчали своїх однокурсників правилам роботи над подібними проєктами, ділилися враженнями та відповідали на запитання студентської аудиторії. Воркшоп є важливим педагогічним прийомом, причому, для обох суб'єктів цього процесу. Таке навчання відбувається за принципом «Рівний –

рівному», то для тих, хто навчає створюються умови для саморозвитку та самовдосконалення, розвиваються комунікативні та дослідницькі вміння, а для тих, кого навчають – умови для підвищення мотивації до навчання, формується готовність до самостійного опанування та отримання нових знань, удосконалюються навички командної роботи [3, с. 135-137].

Міждисциплінарний груповий дослідницький проєкт «Клітина – універсальна одиниця живого» запропонований майбутнім фахівцям викладачами кафедри, дозволив продемонструвати значення вивчення питань цитології для майбутньої професії. Цей проєкт розроблено таким чином, щоб здобувачі освіти самостійно вирішили проблемні ситуації та зібрали докази того, що клітина – одиниця будови, хімічна лабораторія, одиниця інформації, одиниця патології. Реалізація цього проєкту потребувала якісних знань з медико-біологічних дисциплін, ефективної міждисциплінарної інтеграції, розвинутого наукового мислення, широкого кругозору.

Метод проєктів є не тільки засобом оптимізації професійної підготовки майбутніх фахівців, а й ефективним засобом формування й удосконалення дослідницької компетентності майбутніх лікарів. Але, слід зазначити, що якісна проєктна діяльність можлива за умови досконалого науково-методичного супроводу з боку викладачів.

Перспективою подальших досліджень є пошук нових можливостей застосування сучасних педагогічних методів і прийомів для підвищення ефективності навчання майбутніх фахівців в умовах сьогодення.

### **Список використаних джерел**

1. Тадеуш О. М. Метод проєктів як форма продуктивного навчання студентів/ О. М. Тадеуш // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 16 : *Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2017. (29). С. 142-146. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu\\_016\\_2017\\_29\\_33](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_016_2017_29_33)
2. Батієвська Т. Проєктування навчального процесу майбутніх фахівців як педагогічна проблема. *Педагогічні науки*. 2012. № 54. С. 64-69.

3. Науково-методичний супровід виконання міждисциплінарного пошуково-дослідного проєкту «Мультифакторний синдром сухого ока»./ Кудрявцева Т.О., Пахомова А.В., Шаталова В.Р. // *Медичні та біологічні науки: міждисциплінарний аспект: матер. Міжнар. студент. міждисциплінарної наук.-практ. internet-конференції до Всесвітнього дня анатомії (14 жовтня 2022р., м. Харків) – Дніпро : Середняк Т. К., 2022.– С.135-137. ISBN 978-617-8111-81-6*